

GLEDALIŠKI LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1939-40

DRAMA

ANTON LINHART:

SHUPANOVA MIZKA

DAVID GARRICK ESQ:

VARH

16

Din 2:50

GLEDALIŠKI LIST
NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI
1939/40 **DRAMA** Štev 16

ANTON LINHART:
ŠHUPANOVA MIZKA

DAVID GARRICK ESQ:
VARH

PREMIERA 2. APRILA 1940

Ob stopedesetletnici slovenske drame

28. XII. 1789 — 28. XII. 1939

Komu Matiček, Micka, hči župana,
ki mar mu je slovenstvo, nista znana?

V letu 1789., v letu velike francoske revolucije, ki je prinesla svobodo ljudskim množicam, se je v Ljubljani, na deskah, ki po-
menijo svet, odigrala druga tiha, skromna revolucija, nemara ne brez
boja, toda ljubeznivo in vedro, kakor se vrše vsi prevrati, ki izvirajo
iz duha in veljajo duhu. Dne 28. decembra tistega leta je bila v
ljubljskem Stanovskem gledališču igrana Linhartova »Županova
Micka«, prvo slovensko dramsko delo in prva igra, ki se je v slo-
venščini igrala v gledališču. To dejanje je zmagovito zaključilo po-
hod v stran potisnjene, zanemarjene in zatirane slovenskega
jezika, ki se je od Trubarjevih časov prebijal do tega, da bi postal
izraz slovenskega duha in nosilec slovenske kulture. Narod brez pri-
povedništva in brez drame po Levstikovem mnenju ne more govo-

riti o svoji književnosti. Z »Županovo Micko« je Linhart postavil temelj naši dramatiki.

Njegov prvenec ni izviren, a presajen je z roko genialnega oblikovalca narodne usode. Zakaj »Županova Micka« ni samo resnično podomačena in poslovenjena, marveč je izbrana z umom človeka, ki je čutil svoj čas, svoj narod in kulturne možnosti v njem. V tej preprosti igri se kakor v Beaumarchais-jevi komediji čutijo velike socialne napetosti tistega časa, nasprotstvo med stanovi, ki je pri nas bilo hkratu tudi narodno, kajti ljudstvo je v našem svetu pomenilo slovenstvo in gospoda nemštvo. Linhart je pogumno stopil na stran ljudstva in slovenstva.

Ravno tako je prva slovenska igra genialno izbrana s stališča kulturne ravni, iz katere in za katero je nastala. Njeno središče je kmečki svet v njegovih stikih z gospodo. S to snovjo je Linhart zadel možnost, ki jo je videl sedemdeset let kasneje Fran Levstik, ko je ugibal o snovi slovenske dramatike: »Sam širokopleči kmet brez težave pripoveduje svoje proste misli v prosti besedi, in slovenski dramatik bi le same kmečke značaje lahko obrazil po življenji in naravi. — Ko bi gledališče imeli, morda bi se naredile kake vesele igre iz kmečkega življenja...«

Tako podaja ustanovitelj slovenske drame roko največjemu slovenskemu literarnemu vodniku. Dal nam je delo, ki je veljalo svojemu času, a je ostalo vsej bodočnosti tega naroda. Bilo je vogelni kamen tedanjega narodnega življenja in je ostalo vogelni kamen njegovi kulturi. Če tega borca in njegovo delo danes časti Talija, kakor v nagrobnem napisu prorokuje Prešeren, če ga časti slovenska Talija, ga časti v imenu vsega slovenskega naroda, h kateremu se je »Županovi Micki« tako samozavestno in ljubeznivo priznal in čigar jeziku je s svojo vedro revolucijo prinesel višjo veljavo in svobodo v svetu duha in kulture.

J. Vidmar

Garrick-Smole: Varh

Pred menoj leži drobcena knjižica, prav za prav je samo zvezek v zelenih platnicah. Gori je natiskano s starinskimi črkami »Varh« (Der Vormund). Komedijska v dveh dejanjih. Iz anglezkega »The Guardian a Comedy in two Acts by David Garrick Esq«. Prestavil Andrej Smole. 1840. — Vse to ni nič posebnega, zanimiva je pri vsem letnica 1840, to je leto, ko je stara Blaznikova tiskarna knjižico natisnila.

*

Danes pišemo leto 1940. Točno po sto letih doživlja tale »Varh« svojo krstno predstavo. Ni znano, kaj je vodilo Smoleta, da je prestavil to angleško igralko. Morda jo je videl nekje na svojih daljnih potovanjih uprizorjeno in mu je ugajala, morda pa je potreboval majhno igrico za domačo uporabo za krožek uglednih ljubljanskih gospodičev in gospodičen, ki so se hoteli pokazati kot igralci. To ni važno. — Važno je, da je Smole komad res poslovenil in ga presadil popolnoma k nam v naše tedanje razmere in mu ohranil tako čisto duh časa...

*

Res je! Duh časa. Če gledamo Linhartovega »Matička« ali njegovo »Micko«, veje tudi iz njih doba, doba izginevajočega rokoka. Nasprotja med stanovi, gospôda in preprosti človek so tam gonilno pero in Linhart udahne Beaumarchaisovemu geniju še našo domačnost in slovenstvo. Ohranjen pa je slog rokoka.

Smole je storil v »Varhu« prav za prav isto. Ohranil je dobo, poslovenil in presadil. A doba je druga — doba ljubeznivega meščanstva, ki živi spet brez velikih potresljajev in revolucij — doba biedermajerstva. — To majhno komedijo smemo v resnici šteti za edino predstavnico meščanske slovenske komedije. — Teh pet ljudi, ki se v njej kretajo, ne doživlja bogsigavedi kakih silnih duševnih borb — vsi so dobro vzgojeni in njih karakterizacija je lahko in označena in nikjer ne sili v ospredje.

Gospod Srče, varh, dobro situiran gospod, ne več mlad, a še dolgo ne star dovolj, da bi ne spoznal in požel srca in lepote var-

vanke Malike. A on ni nikak zaletel ali Don Juan, on čuva svoje dostojanstvo in se ne izda — on ne odkriva ljubezni tam, kjer mu dolžnost narekuje odpoved.

Malika, varvanka, o, ta je navihanka, a prav tako dostojna, tudi ona ne izda svoje ljubezni do varha vse dotlej, dokler niso prilike dozorele.

Ropotec starejši dobi podučenje, da za starost ni več ljubezen, temveč samo nagnenje, pa še podagra morda in še kaj podobnega. Ropotec mlajši, ženin in domišljavi osvojevalec ženskih src, ki ga je inozemstvo spridilo in mu odvzelo spoštovanje do domačega, je značilen predstavnik onih, ki spoštujejo in uvažujejo samo tujo robo, počenši z obleko, tja do besede in šege.

Še ena je. To je Nežika. Ta je narobe režiser in se utika prav po žensko v srčne zadeve drugih ljudi. A srca hodijo svoja pota in preko zmed, ki jih Nežika ustvari, pride vse do dobrega konca prav po Shakespearsko:

Vzemi Janez Mico,
vsakemu pravico!
Svojo kapo vsak na glavo
in vsem — zdravo!

*

Sto let. To pa res ni kar tako! Petdeset let po prvem koraku, je storjen nekako drugi. In tretji? Tretji je že pri Prešernu — v »Novi pisariji«. Lepo je gledati razvoj. Kako se je izpreminjal, čistil in rasel jezik, od mejnika do mejnika, kako je nastajala slovenska gledališka igra. — Z nekako prav posebno pobožno ljubeznijo smo vzeli »Varha« pod svoje varovanje z zavestjo, da je potrebno tako delo, ker je pred vsem naše.

Ost

Ilastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Župančič. Urednik: Josip Vidmar. Za upravo: Karel Mahkota. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

LEKARNA
Mr. A. USTAR
LJUBLJANA
nasproti glavne pošte

Oddajajo se zdravila po recepte vseh bolnišnih b'ogajn. — Priporoča malinovce
pristen, naraven v vseh množinah. — Orig. norveško ribje olje, sveže, naj-
finejše vedno v zalogi. — Naroti a točno po povzetju!

Klavirje, gosli, čela, saksofone, trompete, klarinete
Hohner harmonike in vse glasbilne potrebščine od
šolskih do prvovrstnih izdelkov kupite najceneje pri

WARBINEK
MIKLOŠIČEVA 4

Garantirano mojstrsko popravilo in
izboljšanje glasu pri vseh glasbilih

A. JANEŽIČ

Galanterijske in modne potrebščine

*Šolske, pisarniške in knjigoveške potreb-
ščine na debelo in na drobno*

LJUBLJANA
FLORJANSKA ULICA 12 - 14

*Knjigoveznica, industrija šolskih zvezkov
in poslovnih knjig*

ANTON LINHART:

SHUPANOVA MIZKA

ENA KOMEDIA V' DVEH AKTEH. PRENAREJENA
PO TEJ NEMSHKI: *DIE FELDMÜHLE*
INU V' LJUBLJANI JÈGRANA V' LEJTI 1789.

P E R S O N E :

Tulpenheim, en shlahтни Gospod	Drenovec
Shternfeldovka, ena mlada gospa Vdova	Sharizheva
Monkof, Tulpenheimov perjatelj	Kral
Jaka, Shupan	Zefar
Mizka, njegova hzhër	M. Danilova
Anshe, Micken shënen	Prefetnik
Glashek, en Shribar	Sever

SCENOGRAPH: ING. ARH. FRANZ

REŽISER: DR. B. KREFT

VARH

KOMEDIJA V DVEH DJANJIH. IZ ENGLEŽKIGA „THE GUARDIAN A
COMEDY IN TWO ACTS BY DAVID GARRIK ESQ“.
PRESTAVIL ANDREJ SMOLE (1840).

REŽISER: PROF. O. ŠEST.

Gospod Serče	Drenovec
Gospod Ropotec, stric	Lipah
Gospod Ropotec, stričnik	Sever
Služabnik	Brezigar
Gospodična Malika	A. Levarjeva
Nežika	Rakarjeva

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetek ob 20.

Konec ob 22.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 25 —	Lože v parterju (4 osebe)	Din 90 —	Balkon: Sedeži I. vrste	Din 18 —
„ II.-III. vrste	24 —	„ v . . . . . (4 osebe)	90 —	„ II. „	14 —
„ IV.-VI. „	22 —	„ balkonske (4 osebe)	60 —	Galerija: Sedeži I. vrste	12 —
„ VII.-IX. „	20 —	Dodatni ložni sedeži: v parterju	20 —	„ II. „	10 —
„ X.-XI. „	18 —	„ v I. redu	20 —	„ III. „	8 —
„ XII.-XIII. „	16 —	„ balkonski	15 —	Galerijsko stojišče	2 —
				Dijaško „	4 —

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure.
Predpisana taksa za penzijati fond je vračunana v cenah.

OB
LEPI
GLASBI,
SLADKE
BON-
BONE!

Bon-Bon

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 30

Izbira keskov, bonbonov, čokolade, desertov in likerjev.

Knjigarna Kleinmayr & Bamberg

najstarejša v Jugoslaviji, priporoča
svojo bogato zalogo strokovnih in
zabavnih knjig v vseh jezikih

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 16

Š U M I

ČOKOLADA, BONBONI, FINO PECIVO,
BONBONIERE, LIKERJI, I. T. D. I. T. D.
VEDNO SVEŽE BLAGO - TOVARNIŠKA ZALOGA

GRADIŠČE ŠTEV. 7 - 9

POLEG DRAME